

ЗАКОН

о задругама државних службеника

од 5. децембра, 1920. год. са изменама и допунaма од 12 маја, 1928. год., — и 3. новембра, 1931 год.

А. Задруге државних службеника.

1 Опште одредбе

Чл. 1. — Државни службеници и све особље које служи или ради у државним надлештвима или предузећима или које прима помоћ или пензију на државној каси могу по одредбама овога Закона оснивати „Набављачке задруге државних службеника“. Чланови ових задруга могу бити и породице државних службеника (удовице и деца) без обзира да ли од државе примају пензију, помоћ, инвалиду или не.

Ово исто важи и за бановинске службенике и друго особље бановина.

Свако овде споменуто лице може бити члан само једне овакве задруге, изузев службеника који живе одвојено од породице (жена

и деца) и који могу бити чланом и у месту где служе или раде и у месту где им седи породица.

Чл. 2. — Набављачких задруга државних службеника има четири врсте:

1. „Задруге државних службеника за набавку намирница“, којима је циљ, да снабдевају своје задругаре животним намирницама и осталим предметима за њихову личну и кућевну потребу.

Задруге ће намирнице и другу робу уступати задругарима за готов новац, а на почек без интереса по одлуци Управног Одбора уз писмену личну обавезу задругара или на основу писменог јемства двојице задругара, или на основу својевољно стављене забране на припадљности. Ближе одредбе о давању на почек прописале Савез нарочитим правилником.

Само изузетно, а на име, кад извесне робе на стоваришту задружноме има више него што износи тражња од стране задругара, може Управни Одбор ту и такву робу уступати другим Задругама, а и незадругарима;

2. „Задруге државних службеника за набавку станова“, којима је циљ, да снабдевају своје задругаре хигијенским становама;

3. „Задруге државних службеника за набавку кредита“, којима је циљ, да снабдевају своје задругаре јефтним кредитом;

4. „Произвођачке (пчеларске, перадарске и сл.) задруге државних службеника“, којима је циљ да унапређују производњу својих чланова.

У овом закону зваће се само краткоће ради прве „Набављачке”, друге „Станбене”, треће „Кредитне” и четврте „Произвођачке”.

Члан савеза може бити и Официрска задруга у Београду, а са правилима која одобри Министар војске и морнарице.

Чл. 3. — У једном месту може се основати на основу овога Закона само једна Набављачка Задруга исте врсте; поред ове може да постоји још само једна Набављачка Задруга особља државних железница, ако у своје чланство приме и особље са пруга ван седишта Задруге и ако Савез одобри њено оснивање.

Свака Набављачка Задруга по члану 2 став 1 може основати више продавница у своме седишту, а по одобрењу Савеза може основати продавнице и у другим местима где нема Набављачке Задруге (изузев продавнице Набављачке Задруге особља државних железница).

Чл. 4. — Набављачка Задруга оснива се на уделима и ограниченој одговорности задругара.

Један удео не може бити мањи од 100 динара. При ступању у Задругу мора се уплатити најмање једна десетина удела, а остатак у 9 наредних месеци по једна десетина месечно. Неуплаћени остатак удела наплатиће се према чл. 56 тач. 7.

Правилима се може предвидети да поједини задругари могу имати и више удела.

Удели односно уплате на рачун удела не могу се исплаћивати задругару нити узимати у залогу све док траје чланство у Задрузи.

Удели гласе на име и не могу се преносити на друго лице.

Сума, до које одговара сваки задругар за обавезе Набављачке Задруге не може бити мања од задругарског удела, али за обавезе Набављачке Задруге према Савезу одговарају њезини чланови најмање петороструким износом њихових удела, ако правилима Задруге није одређено веће јемство.

За оснивање и рад свих врста задруга прописаће управни одбор савеза посебни правилник.

Чл. 5. — Задруге могу на име уписнине наплаћивати од својих чланова највише до 5.— динара од члана. Никакве друге таксе за упис не смеју се узимати.

Чл. 6. — Свака задруга мора имати резервни фонд, који се не сме употребити ни на што друго сем на покривање губитка на пословима правилно предузетим а штетом окончаним.

Ако би задруга престала њен претекли резервни фонд има се предати „Савезу набављачких задруга државних службеника”, који ће га чувати и интересом умножавати, па кад се оснује у истом месту истоветна задруга онда ће га предати тој задрузи за њен резервни фонд.

Ако се у току од десет година не оснује оваква задруга, резервни фонд прелази у својину Савеза за повећање његовог резервног фонда.

Чл. 7. — Вишак који се по билансу одобреном по скупштини покаже крајем пословне године, распоређиваће се овако:

1) Процент, који ће се правилима одредити за резервни фонд; овај процент код набављачких и кредитних задруга не сме бити мањи од 30%, а код станбених задруга не може бити мањи од 50%.

Кад резервни фонд набављачке задруге достигне висину од динара 1.000 по задругару, овај процент може бити снижен до 10%, али се тада мора повисити процент по тач. 6 бар за 10%; код станбених и кредитних задруга не може се овај процент снизити.

2) Процент, који ће се правилима одредити за пензиони фонд службеника задруге (најмање 1%); за службенике задруга могу задруге у споразуму са савезом основати код савеза заједнички пензиони фонд, којим ће се управљати по посебном правилнику, кога ће прописати управни одбор савеза.

3) Процент, који ће се правилима одредити за награде управном и надзорном одбору (највише до 5%).

4) Процент, који ће се правилима одредити као награда службеницима задруге (највише до 5%):

5) Процент, који ће се код кредитних и станбених задруга правилима одредити за фонд за дубиозна потраживања.

6) Процент, који ће се правилима одредити: а) за разне опште културне и хумане циљеве (бар 1%) и б) за разне привредне, просветне и хумане смерове у корист чланова задруге (бар 2%).

7) Код задруга за набавку намирница, ако то реши скупштина, остатак ће се вратити задругарима сразмерно набавкама учињеним преко задруге, ако су потпуно уплатили свој удео, а дотле им се уписује уплаћеном делу удела.

8) Код кредитних задруга од остатка може се одобрити интерес на уделе задругара, ако то скупштина реши, но највише у висини есконтне стопе Народне банке, или не више од 5%. Задруге за набавку намирница и станова не могу никако одобравати интерес на уделе задругара.

9) Код станбених и кредитних задруга остатак ће се употребити за повећање фонда за дубиозна потраживања и за друге фондове са социјално хуманим циљем према решењу скупштине. У исту сврху употребиће се остатак вишка код кредитних задруга и задруга за набавку намирница, ако скупштина не одобри поделу остатка по тачци 7 односно по тачци 8 или ако буде остатка и после те поделе по тачци 7 и 8.

II Оснивање задруге

Чл. 8. — Оснивању задруге може се приступити кад се у тој намери сложе најмање десет лица из чл. 1. овог закона.

Чл. 9. — Оснивање задруге не подлежи ничијем претходном одобрењу.

Свака задруга мора имати своја правила која морају садржавати:

1. Фирму и седиште задруге;
2. Делокруг рада;
3. Условe за примање задругара и одредбе о престанку задругарства;
4. Одредбе о томе: колико и кад мора сваки задругар унети у задругу као свој удео и како задругари одговарају за обавезе задруге;
5. Одредбе о саставу и прегледу биланса (годишњег рачуна) и о распоређивању вишка;
6. Одредбе о сазиву и раду скупштине;
7. Одредбе о томе, који је број задругара потребан за пуноважно решавање на скупштинама;
8. Одредбе о бирању и обнављању управног и надзорног одбора, која су права а које дужности њихове, како ће се надзиравати њихов рад, како ће се постављати службеници задругини;
9. Како ће се објављивати одлуке задругине.

Чл. 10. — Кад се задруга оснује управни одбор задругин дужан је поднети надлежном окружном (трговачком) суду пријаву за увођење у задружни или, где задружног нема, у трговачки регистар. Пријави овој имају се приложити: 1. правила задругина која ће потписати бар десет задругара у два примерка, — и 2. препис записника о избору управног и надзорног одбора.

Том приликом се морају чланови управног одбора својеручно пред судом потписати или послати своје потписе оверене од надлежне власти.

Чл. 11. — Суд је дужан донети одлуку о увођењу задруге у регистар и саопштити је оснивачима задруге најдаље за три дана од дана кад му правила буду поднета. Кад суд правила одобри, он ће оверити један примерак, ставити на њему да је задруга уведена у регистар и вратити га управном одбору.

Остала писмена документа остају код суда.

Чл. 12. — Суд ће објавити у „Службеним новинама”, да је задруга уведена у регистар. У овој објави морају се означити:

1. фирма и седиште задруге;
2. делокруг рада;
3. висина удела и одговорности;
4. име претседника и чланова управног одбора; и
5. како ће се објављивати одлуке задругине.

Чл. 13. — Задруга постоји правно тек онда кад је уведена код суда у задружни (трговачки) регистар.

Чл. 14. — Пошто суд правила потврди, сваки онај који ступа у задругу мора дати писмену изјаву.

Ако је лице неписмено има изјаву дати пред претставницима задруге у присуству двојице писмених грађана.

У задрузи мора се водити списак свију задругара, који стоје свакоме на увиђај. У списку мора се означити: дан примања у задругу, број уписаних удела, дан престанка задругарства.

За дуг задруге савезу одговарају и они задругари, од којих ма с којих разлога нема задруга писмене изјаве (приступнице) у смислу овога члана, ако су уплатили уписнину и удео. За немање писмених изјава (приступница) сnose неограничену материјалну одговорност чланови управног одбора.

Чл. 15. — Задруге могу мењати своја правила само у границама овог закона и по претходном пристанку управног одбора савеза.

Свака промена правила мора се пријавити ради увођења у регистар. Овој се пријави имају приложити два преписа одлуке о промени правила.

Суд ће оверити један препис, ставити на њему да је промена уведена у регистар и вратити га управном одбору.

Остала писмена документа остају код суда.

Суд ће ове измене и допуне објављивати у „Службеним новинама” само у том случају, ако се њима мењају одредбе из чл. 12 овог закона.

Никаква одлука о изменама и допунама правила нема правне вредности докле се не уведе у регистар.

Свака промена чланова управног одбора мора се пријавити суду ради увођења у регистар.

Чл. 16. — Ко као задругар ступи у задругу одговара и за раније обавезе задругине.

III Орѓани задруге

Чл. 17. — Свака задруга мора имати свој управни и надзорни одбор.

Чланови оба ова одбора морају бити задругари.

Чл. 18. — Управни одбор се састоји из најмање три члана, које бира скупштина између задругара. Он претставља и пуноважно заступа задругу на суду и ван суда.

Ако би се број чланова управног одбора толико смањио, да неби могао решавати, тада је надзорни одбор дужан сазвати скупштину, која ће попунити упражњена места, и то најдаље за десет дана.

Чл. 19. — Скупштина задругара има право да смени чланове управног и надзорног одбора у свако доба. За доношење такве одлуке потребна је присутност најмање половине свих задругара, а за одлуку морају гласати три четвртине присутних.

Чл. 20. — Управни одбор потписује задругу онако како то правила одреде.

Чл. 21. — За легитимисање управног одбора довољан је записник скупштински.

Чл. 22. — Управни одбор сме само у онолико обавезивати задругу у колико је на то правилима и одлукама скупштинским овлашћен.

Ну пошто он својим потписом пуноважно обавезује задругу, то она одговара према трећима и онда, кад управни одбор прекорачи границе свога права у погледу обавезивања задруге.

Чл. 23. — Управни је одбор дужан старати се о уредном вођењу пословних књига, које су задрузи потребне. Књиге потврђује надзорни одбор.

Управни ће одбор најдаље у року од месец дана по одржаном збору објављивати биланс за протеклу пословну годину, број задругара који су се у почетку те године затекли, број задругара који су у току године ступили у задругу и који су из ње иступили, искључени или умрли, број задругара затечених у задрузи на свршетку исте године, као и целокупну суму уписаних и уплаћених удела свих задругара.

Чл. 24. — Заклетве у име задруге полаже онај члан управе или службеник задруге, који је у име задруге закључио посао око кога је спор.

Чл. 25. — Чланови управног одбора одговорни су задрузи целим својим имањем за штету, која би настала од њиховог незаконитог и неправилног рада.

Ова одговорност не може пасти на оног члана управног одбора, који је одмах против одлуке и наредбе одборове протестовао и надзорном одбору писмено протест доставио.

Чл. 26. — Надзорни одбор састоји се најмање из три члана које бира скупштина.

Чланови надзорног одбора не могу једновремено бити и чланови управног одбора, нити могу ове заступати. Они не могу ни као чиновници водити послове задругине.

Само у случају чл. 29 овог закона може надзорни одбор поједине своје чланове одређивати да замењују чланове управног одбора. За то време и све докле им се не изда разрешница, заступници из реда чланова надзорног одбора не смеју вршити своју дужност у надзорном одбору.

Ако какав члан управног одбора из овог иступи, не може бити биран за члана надзорног одбора, све док као члан управног одбора не добије разрешницу.

Чл. 27. — Надзорни је одбор дужан да надзирава сав рад управног одбора, да испитује биланс и предлоге о подели добитка или губитка, па да о свему подноси писмени извештај скупштини.

Чл. 28. — Члан управног одбора може доћи у обавезу спрам задруге као дужник само по одобрењу надзорног одбора.

Чланови управног и надзорног одбора као и службеници задруге не могу бити јемци за обавезе задругара спрам задруге.

Чл. 29. — Надзорни одбор је властан да поједине чланове управног одбора, као и цео одбор, удаљи од дужности. У том случају надзорни одбор мора још истога дана сазвати скупштину и изнети јој све неправилности, које је нашао у раду уклоњених чланова управног одбора.

За време, док се скупштина састане, надзорни одбор ће из своје средине одредити лица, која ће привремено вршити дужност уклоњених чланова управног одбора.

Чл. 30. — Чланови надзорног одбора одговорни су задрузи лично и целим својим имањем солидарно за штету која би настала од незаконитог и неправилног вршења њихове дужности.

Чл. 31. — Ако скупштина нађе да треба тужити чланове управног одбора, тужбу ће подићи и задругу заступати надзорни одбор.

Нађе ли скупштина да треба тужити чланове надзорног одбора, тужбу ће подићи и заступати задругу пуномоћници које скупштина изабере.

Чл. 32. — Скупштина задругара расправља сва питања која се тичу задруге и задругиних послова, испитује биланс и предлоге и за поделу вишка и покривање губитка, прегледа целокупан рад задругин, доноси одлуке о пословима који ће се тек предузети, одлучује о изменама и допунама у правилима и о престанку задруге.

На скупштини сваки задругар има право само на један глас и он мора тај глас употребити лично.

Кад се решава о разрешници коју треба дати неком задругару, или кад се решава да се неки задругар оптужи суду, онда задругар кога се то тиче не може учествовати у доношењу те одлуке нити сме гласати. То важи и за одлуке, које се односе на закључивање каквог правног посла с неким задругаром.

Разрешница скупштине за рад и рачуне не важи у погледу материјалне одговорности управног и надзорног одбора за штете настале из њиховог противзаконитог или противправног рада, ако такву штету накнадно утврди Савезов ревизор.

Чл. 33. — У задругама са најмање 500 задругара може се правилима одредити, да скупштину сачињавају делегати, које задругари бирају из своје средине по секцијама, које ће се правилима ближе утврдити. Сваки задругар може бити члан само једне секције. Избор делегата вршиће се до краја фебруара сваке друге године и важиће за све скупштине до новог избора делегата.

Број делегата одредиће се правилима.

Чл. 34. — Скупштине су редовне или ванредне.

Редовну, која има да испита годишњи рачун, сазива управни одбор по свршетку сваке године, а најдаље за прва три месеца идуже године и то у месту седишта задруге.

Ако управни одбор не би сазвао редовну скупштину у одређеном року, онда је то дужан учинити надзорни одбор најдаље за десет дана по истеку тог рока. Ако и овај то неби учинио, онда једна десетина задругара може тражити од надлежног суда одобрење да скупштину сазове. У том случају мора се у позиву на скупштину изрично казати, да се скупштина сазива по одобрењу суда.

Ванредна скупштина сазива се кад год је потребно. Њу сазива управни одбор. Она се мора неодложно сазвати кад надзорни одбор или једна десетина задругара то захтева. Захтев се овај подноси управном одбору писмено с потписима оних који траже да се скупштина сазове. У захтеву се морају означити узроци због којих се тражи сазив скупштине.

Ако управни одбор овакав захтев не испуни у року од десет дана, то може надзорни одбор сам сазвати скупштину, а десетина задругара може тражити и од суда одобрење, да скупштину сазове.

Чл. 35. — Скупштина се сазива на начин одређен правилима, а у сваком случају најмање на петнаест дана пре њеног састанка.

У позиву се мора ставити дневни ред, дан, час и место састанка.

Одлуке скупштинске о питањима и предлозима, који нису објављени у дневном реду, не вреде осим одлуке о руковању скупштином и о сазиву друге скупштине, као и у случају предвиђеном у члану 19.

Чл. 36. — На скупштини се води списак задругара, који су дошли на скупштину и записник о раду скупштине. И једне и друге оверавају они, који су правилима овлашћени на то. Списак се мора приложити скупштинском записнику.

Скупштински записник чуваће се у задругиној архиви и даваће се на увиђај сваком задругару, који то затражи.

Чл. 37. — Биланс се мора најмање на пет дана пре скупштине изложити задругарима на увиђај у локалу задругином или на неком другом подесном месту, које мора у позиву на скупштину бити означено.

У року од тридесет дана иза одржања скупштине задруга је дужна доставити савезу препис скупштинског записника, биланс и све рачунске прилоге биланса.

Чл. 38. — Скупштина утврђује укупну суму до које се задруга може задужити.

Чл. 39. — Противу скупштинске одлуке која се коси са овим законом или правилима, може се поднети жалба надлежном суду и

захтевати да се поништи. Жалба се може поднети само у року од осам дана. Жалити се може осим управног одбора само онај задругар, који је на скупштини био и који је против те одлуке уложио протест и тражио да то уђе у записник.

Одлуку по жалби суд ће донети без одређивања рочишта на основу скупштинског записника.

Решење судско извршно је.

IV О иступању појединих задругара из задруге

Чл. 40. — Сваки задругар може иступити из задруге кад хоће, пошто претходно исплати своје дугове задрузи и свој иступ писмено саопшти управном одбору. Код станбених задруга мора свој иступ најавити бар једну годину раније. Гледе одговорности за обавезе и гледе обрачуна удела и вишка поступиће се по члану 42.

Чл. 41. — Управни одбор може задругару, ако ради против интереса задруге одузети за извесно време вршење чланских права, или га искључити из чланства задруге. Ако се утврди да је задругар трговао робом коју је од набављачке задруге набавио у својству члана (а не по члану 2 тачка 1 последњи став), управни одбор мора га искључити из чланства. Ближе одредбе о искључењу и одузимању чланских права предвидеће се правилима задруге.

Против одлуке управног одбора може се задругар жалити редовној годишњој скупштини, осим кад је искључен због недозвољеног трговања робом набављеном од набављачке задруге.

Чл. 42. — Лице, које престане бити члан једне задруге, јамчи за оне обавезе задруге, које су настале до краја рачунске године, у којој је престао бити члан задруге. Одговорност за обавезе умрлих чланова прелази на њихове правне наследнике. Јемство престаје по измаку још две наредне пословне године. Ако задруга у том времену ступи у ликвидацију или падне под стечај, јемство остаје и даље на снази.

На основу биланса за ту рачунску годину и удео и вишак исплатиће им се у року од 15 дана по одобрењу биланса. За то време им се не може исплаћивати.

Чл. 43. — У случају када задругар услед премештаја мења место становања, задруга у којој је до тада био члан послаће његов удео задрузи која је надлежна за место у које се премешта. Дефинитиван обрачун т.ј. исплата вишка или наплата губитка, вршиће се 15 дана по одобрењу годишњег рачуна за ту рачунску годину, а преко задруге којој је удео послат.

Ово не важи за станбене и кредитне задруге.

Чл. 44. — Онај задругар који престане бити државни службеник (активни или пензионисани), самим тим престаје бити члан задруге.

V О престанку задруге

Чл. 45. — Задруга престаје: 1. кад то скупштина реши; — 2. кад то суд реши; — 3. кад се над њом отвори стечај; и — 4. кад број задругара спадне испод десет.

Чл. 46. — Одлука скупштинска о престанку задруге не вреди све дотле док десет задругара желе да продуже рад. Али ако задруга изгуби више од половине своје имовине, онда скупштина може простом већином решити да задруга престане и ова је одлука пуноважна.

Чл. 47. — У случају кад Савез задруга државних службеника не прими задругу у своје коло или исту искључи известиће о томе надлежни суд, који ће наредити ликвидацију задруге.

Чл. 48. — Чим се по билансу покаже да је изгубљено толико задружне имовине, да оно што задруга има не достиже да покрије задругине дугове, управни је одбор дужан да одмах о таквом стању извести суд ради отварања стечаја и Савез ради његовог знања и управљања, — или да сазове ванредну скуп-

штину ради одлуке о попуни губитка. Ако скупштина не усвоји предлог о попуни губитка у колико овај прелази суму резервног фонда, поменути извештај о стечају у овом случају поднеће се наредног дана иза скупштине.

Задруге су дужне да праве и полугодишње рачунско стање и да га у својим проторијама изложе на увиђај својим задругарима.

Чл. 49. — Кад број задругара спадне испод десет, управни одбор или они који извршују вољу задругара, дужни су о томе одмах извести надлежни суд, који ће наредити ликвидацију задруге.

Исто тако известиће одмах о томе и Савез ради његовог знања и управљања.

Чл. 50. — Кад задруга престаје по тач. 1., 3. и 4. чл. 45. овог закона, управни одбор дужан је о томе неодложно извести суд, који ће то одмах завести у регистар. Суд ће у исто време објавити овај престанак један пут у „Службеним новинама” и позвати задругине повериоце, да се са својим потраживањима обратe задрузи најдаље за шест месеци рачунајући од дана објаве.

Чл. 51. — За извршење ликвидације скупштина задруге одређује нарочити одбор ликвидатора најмање од три лица.

Ако то скупштина не учини, онда их одређује суд на предлог најмање једне десетине задругара.

Ако је ликвидаторе одредила скупштина онда их скупштина може и сменити у свако доба, кад уредно не врше послове.

Ако је ликвидаторе одредио суд онда их и он може тако исто у свако време сменити.

Чим се изаберу и одреде ликвидатори управни одбор престаје да функционише, а надзорни одбор врши и даље надзор над пословима ликвидације.

Рад ликвидатора подлежи и контроли Савеза, који у случају неуредног вршења послова може захтевати сазив скупштине у сврху избора нових ликвидатора. Ако скупштина овоме не удовољи или ако је ликвидаторе поставио суд, може савез тражити од суда да постави друге ликвидаторе.

У сваком случају, кад задруга мора да ликвидира, а њезин једини поверилац (изузев њезиних чланова за уделе) је Савез, ликвидатори су дужни, да у року од 14 дана, иза њиховог судског протоколисања, сву имовину задруге предаду савезу и савез ће сам извршити ликвидацију; овом предајом имовине Савезу, престаје дужност ликвидатора и Надзорног одбора.

Чл. 52. — Надзорни одбор дужан је да одређене ликвидаторе пријави надлежном суду најдаље за три дана ради увођења у регистар. Ликвидатори ће лично пред судом потписати своја имена, или ће му послати своје потписе оверене од надлежних власти.

Имена ликвидатора надзорни ће одбор свагда обзнанити.

Чл. 53. — Дужност је ликвидатора:

1. да сврше текуће послове, да испуне обавезе престале задруге, наплате њена потраживања и имање њено претворе у новац;
2. да свака три месеца објављују извештај о својој радњи, а по свршетку ликвидације и резултат целог рада.

Ликвидатори могу продати заједничко имање само на јавној лицитацији или на берзи. Наређења чл. 20., 21., 22., 23., 24., 34. и 35. овог закона важе и за ликвидаторе.

Чл. 54. — Пошто се намире сви задружни повериоци и исплате сви дугови, оно што остане уноси се у резервни фонд.

Чл. 55. — Ликвидатори који поступе противно наређењима чл. 52. и 53. овог закона, одговарају лично и солидарно целим својим имањем задрузи, ако би од таква рада њихова проишшла каква год штета по задругу и њене повериоце.

Одговорност ова пада и на чланове надзорног одбора, ако су ликвидатори с њиховим знањем радили противно одредбама чл. 52. и 53. овог закона а они нису предузимали никакве мере за спречавање таквог рада ликвидатора.

По свршеној ликвидацији задругине књиге и писмена од последњих десет година па до престанка задруге предаће се Савезу задруга државних службеника у Београду да их чува за десет година.

Задругари или њихови правни наследници, као и повериоци задружни, могу у свако доба ове књиге и писмена прегледати.

Чл. 56. — 1) Задруге се не могу задужити ван савеза без претходног одобрења његовог управног одбора. Задруге које од савеза црпе кредите, морају полагати савезу своје сувишке у новцу. Ближе одредбе о томе као и о кредитирању задруге и задругара прописале управни одбор савеза правилником о кредитирању.

2) Камату на зајмове (кредите), које савез одобрава задругама одређује управни одбор савеза; она не може бити мања од 4% годишње; само скупштина савеза може ову камату спустити и то само у случају одржања једне задруге и по предлогу управног одбора савеза.

Управни одбор савеза може појединој задрузи повисити камату на кредите, ако се задруга из одобреног кредита снабде на другим изворима робом, коју савез производи у сопственом предузећу.

Кад и колико могу задруге наплаћивати на име камате за обавезе задругара одредиће управни одбор савеза правилником о кредитирању.

3) Зајмови (кредити) које савез одобрава задругама у роби или у новцу морају бити обезбеђени меницом дотичних задруга. Осим тога роба код набављачких задруга и потраживања тих задруга од чланова служе као залог Савезу за његово потраживање. Код станбених задруга морају ти зајмови бити о-

безбеђени још и хипотеком на првом месту у корист Савеза на некретним објектима задруге или на онима за које су ти зајмови коришћени. Од кредитних задруга може Управни одбор савеза тражити и друга обезбеђења (хипотеке, хартије од вредности, менице чланова за позајмице задруге, цесију наплата по забранама на принадлежности задругара, жиро чланова управног и надзорног одбора и др.).

4) Кад нађе за потребно савез може код сваке задруге поставити свог повереника, који ће водити надзор над радом задруге. Повереник има право и дужност да обустави извршење закључка управног одбора, за који нађе да је штетан за интересе савеза или задруге, о чему мора одмах известити савез. Овакав закључак може задруга да изврши, ако га савез у року од 14 дана не измени или не поништи.

Издатке за повереника сносиће по пола савез и задруга.

5) Ако савез на основу писменог извештаја ревизора или иначе нађе за нужно, да се сазове ванредна скупштина задруге, наредиће управном одбору задруге да је сазове у одређеном року и са одређеним дневним редом. Ако управни одбор не би по том тражењу поступио, скупштину ће сазвати сам савез.

У овим случајевима је рок за сазив скупштине 15 дана. Ова скупштина бираће себи за претседника једног задругара, који није члан ни управног ни надзорног одбора.

На тој скупштини прочитаће савезов пунумоћник извештај ревизора односно решење управног одбора савеза.

Ако скупштина не би донела сходне одлуке за обезбеђење интереса савеза, задруге и задругара, савез може искључити задругу из свог чланства.

6) У случају ликвидације или стечаја, ако савез по подацима, којима располаже конститује, да се из имовине задруге не може намирити цело његово потраживање, затражиће одмах за односну суму извршење јемства задругара по члану 4, а путем стављања забрана на принадлежности сваког задругара у висини дозвољеној законом о чиновницима грађанског реда.

Ове забране извршиће без наплате таксе на основу непосредног савезовог тражења оне државне и самоуправне власти преко којих се принадлежности службеника ликвидирају односно исплаћују; овако прикупљене суме доставиће дотичне власти без признаничне таксе свакомесечно савезу путем чековног рачуна савеза код поштанске штедионице. Савез може ову наплату вршити и из друге имовине задругара односно њихових правних наследника, али само редовним овршним путем.

7) За своја потраживања од задругара може и задруга у сваком случају тражити обезбеђење и наплату на принадлежности задругара на исти начин код истих власти и са једнаким правима предвиђеним у претходној (6) тачци.

Једнако право припада и савезу за наплату оних потраживања, која је задруга пренела на савез.

Б. Савез задруга државних службеника.

VI Ойште одредбе

Чл. 54. — Све задруге основане по овом закону морају ступити у Савез задруга државних службеника са седиштем у Београду. Задругу која у року од три месеца од дана оснивања не приступи савезу, суд ће на претставку савеза растурити.

Исто тако могу ступити у овај савез набављачке, потрошачке, станбене и кредитне задруге државних службеника, које су основане пре овог закона, ако своја правила саобразе са овим законом, али под условом предвиђеним у чл. 3.

Чл. 58. — Савез се оснива уделима и на ограниченој одговорности задруга.

Један удео не може бити мањи од 500.— динара, а свака је задруга дужна да упише на сваких сто својих задругара најмање један удео.

Примљена задруга одговара Савезу најмање два пута онолико, колико износи збир суме свих њезиних удела, како за будуће обавезе Савеза, тако и за обавезе што их је Савез, пре њезиног ступања у Савез, на се примио.

Чл. 59. — Задатак је савеза:

1. да уједини у једно коло све задруге државних службеника основане по овом закону;

2. да се стара о оснивању нових задруга на основу овог закона;

3. да преко нарочитих ревизора врши прегледе и одржава надзор над радом и стањем својих задругара;

4. да набавља намирнице и све друго што је потребно за рад његових задруга, а у циљу општег снабдевања задругара;

5. да када се прилика укаже приступи и самопроизводњи појединих намирница и да ради тога подиже радионице, фабрике и томе слично;

6. да прима новац на штедњу како од задругара тако и од незадругара;

7. да отвара кредит својим задругарима, да кредитом помаже градње и куповине станова задруга и да сам подиже задружне домове за становање и за друге сврхе задруга и чиновничких установа;

8. да организује осигурање међу задругарима својих задруга;

9. да организује и друге врсте старања за помоћ у старости, изнемоглости и т. д. задругара; у ту сврху осниваће и подицаће болесничко-посмртне установе за државне службенике (задругаре), опоравилишта, домове за васпитање и негу деце и сирочади задругара и сличних установа;

10. да према сваком претставља и брани интересе својих задругара; и

11. да организује задружну пропаганду и задружно образовање.

Чл. 60. — Савез може ради предузимања или остваривања појединих својих смерова сту-

пити у споразум или заједницу с појединим или свима задружним савезима у Краљевини Југославији.

Исто тако може Савез у вези са појединим или са свима осталим задружним савезима оснивати и нарочите задружне установе.

Чл. 61. — Оснивању Савеза може се приступити, кад се у тој намери сложе најмање три задруге; престаће тек онда кад број његових задруга спадне испод три.

Чл. 62. — Савез мора имати своја правила, која морају садржавати:

1. фирму и седиште Савеза;

2. делокруг рада;

3. услове за примање нових задруга и одредбе о престанку чланства;

4. одредбе о томе: колико и кад мора свака задруга унети у Савез као свој удео и како задруге одговарају за обавезе Савеза;

5. одредбе о саставу и прегледу биланса и распоређивању вишка;

6. одредбе о сазивању скупштина, оверавању скупштинских одлука и руковању радом скупштине;

7. одредбе о томе који је број задругара потребан за пуноважно решавање на скупштини;

8. одредбе о бирању управног и надзорног одбора, колико ће лица састављати управни а колико надзорни одбор, која су права а које дужности њихове, како ће се надзиравати њихов рад;

9. одредбе о томе, како ће се поставља-ти службеници Савеза;

10. одредбе о томе, како ће се објављивати одлука Савета.

Чл. 63. — Кад се оснује Савез, управни одбор Савеза дужан је поднети првостепеном суду за град Београд пријаву за увођење Савеза у задружни регистар. Тој пријави имају се приложити;

1. правила Савеза која ће потписати претставници задруга које су Савез основале;

2. препис записника о избору управног и надзорног одбора.

Том приликом се морају чланови управног одбора својеручно пред судом потписати или му послати своје потписе оверене од надлежне власти.

Суд је дужан донети одлуку о увођењу Савеза у регистар и саопштити је оснивачима Савеза најдаље за три дана кад му правила буду поднета. Кад суд одобри правила, он ће оверити један примерак, ставити на њему да је Савез уведен у регистар и вратити га управном одбору.

Остала писмена документа остају код суда.

Чл. 64. — Прописи чланова 12., 13. и 15. закона важе и за Савез.

VII Орѓани савеза

Чл. 65. — Савез мора имати управни и надзорни одбор. Чланови ових одбора морају

бити из реда чланова задруга које су у Савезу, но они не могу бити у исто време и чланови управног или надзорног одбора тих задруга.

Чл. 66. — Права, дужности и одговорност управног и надзорног одбора Задруге државних службеника прописана чл. 18.—31. (изузев чл. 28.) овог закона простиру се и на управни и надзорни одбор Савеза.

Чл. 67. — Скупштине Савеза су редовне и ванредне.

На скупштини има свака задруга до 500 чланова за сваку почету стотину по један глас, од 500 чланова па на више, од сваких почетих 500 чланова по један глас.

Чл. 68. — Редовна скупштина мора се са-стати сваке године најдаље до краја јуна.

Иста решава:

1. бира перовођу и три потписника записника;

2. о изменама у правилима;

3. о годишњем рачуну Савеза, о подели вишка или попуњавању губитка;

4. бира чланове управног и надзорног одбора;

5. утврђује границе у којима се Савез сме кретати при одобравању кредита својим задругама;

6. утврђује укупну суму коју не смеју прећи зајмови што их Савез гради и штедионички улози што му се поверавају;

7. о предлозима управнога и надзорнога одбора и о предлозима и жалбама појединих чланова;

8. бира пуномоћнике, кад се реши да Савез поведе парницу противу чланова надзорног одбора;

9. о престанку Савеза, и

10. бира ликвидаторе, кад се пуноважно реши да Савез престане.

Ванредну скупштину сазива Управни одбор према потреби и она решава о предметима, који се ставе на дневни ред.

Чл. 69. — Прописи чл. 35. и 36. о сазиву и раду скупштине задруга важе и за скупштину Савеза.

Биланс Савеза оштампаће се и благовремено доставити задругама.

Чл. 70. — Капитал Савеза образује се овако:

1. из удела, које упишу и уплате задруге;

2. из капитала који ће се образовати задржавањем у току од пет година годишње по једну десетину од једномесечног додатка на скупоћу од свих државних службеника. Овај део има се наплатити било од једаред било у току од два месеца;

3. из капитала, који ће се образовати наплаћивањем у току од пет година један од сто од свих исплата из државне касе на извршење испоруке (набавке) држави;

4. из капитала, који ће се образовати задржавањем и то по 10 (десет) динара месеч-

но од принадлежности свију активних државних службеника прве, друге и треће категорије, а по 5 (пет) динара месечно од принадлежности свију осталих лица поменутих у члану 1. овог Закона. Задржавање ово вршиће се у 36 једнаких месечних рата почињући од 1. јула 1928. године. За нове државне службенике задржавање почиње од дана исплате њихове друге месечне принадлежности. Задржавање извршују по службеној дужности државне касе, код којих поменута лица примају своје принадлежности односно пензије. Задржане суме књижиће државне касе као депозит Савеза и у току истог месеца, када су наплаћене, положиће их код Поштанске Штедионице на чековни рачун Савеза Набављачких Задруга Државних Службеника у Београду. Овај капитал употребиће Савез првенствено за кредитирање Станбених и Кредитних Задруга.

Ако се неко од напред поменутих лица за десет година од почетка задржавања не користи радом Станбених или Кредитних Задруга, има право на повраћај задржане му суме.

Овако задржане суме исплатиће Савез на захтев смрти онога лица од кога су задржане, његовим правним наследницима.

Суме под 2. и 3. државна је каса дужна на крају сваког месеца предавати благајни Савеза и оне прелазе коначно у својину Савеза. На тај капитал немају право задруге, ако би престале бити чланови Савеза нити га могу делити, ако би Савез престао. У том случају са овим делом капитала поступиће се као са претеком савезног резервног фонда.

У књигама Савеза мора се водити посебно свака врста капитала.

За обавезе Савеза одговара у првоме реду капитал од самих задруга; у другом реду и тек кад се исцрпи капитал од самих задруга по тачци првој, одговара капитал по тачци другој; у трећем реду и тек кад се то исцрпи капитал по тачци трећој.

Чл. 71. — Задруге које из Савеза буду искључене одговарају Савезу за његове обавезе још две године рачунајући од 31. децембра оне године, у којој је престало њихово чланство у Савезу.

Удео исплатиће се на основу савезног биланса за последњу годину, у којој је још трајала одговорност.

Чл. 72. — Савез мора образовати резервни фонд, који се не сме употребити ни на шта друго сем на покривање губитака на пословима правилно предузетим а штетом окончаним.

Ако би Савез престао, његов претекли резервни фонд има се предати Главном задружном савезу Краљевине Југославије у Београду, који ће га чувати и интересом умножавати, па кад се оснује у Краљевини Југославији истоветан Савез, онда ће га предати томе новом Савезу.

Чл. 73. — Вишак који се на крају пословне године покаже у раду Савеза, распоређује се овако:

1. проценат, који се правилима одреди за резервни фонд, но који ни у ком случају не сме бити мањи од 50%;

2. проценти, који ће се правилима одредити на разне привредне, просветне и хумане смерове, које Савез намерава вршити;

3. проценат који ће се правилима одредити за пензиони фонд савезових службеника. Савез може основати пензиони фонд, и за особље свију својих задруга, а према правилнику који ће донети управни одбор;

4. проценат који ће се правилима одредити за награде управном и надзорном одбору и службеницима савеза;

5. остатак ће се употребити за оснивање и јачање фонда за покриће разних штета (Савеза и Задруга) и за јачање фонда за установе поменуте у тачци 9. члана 59., а према решењу редовне скупштине.

На уплате на име удела појединих задруга Савез не плаћа никакав интерес.

Чл. 74. — Ради надзора појединих задруга Савез мора прописати нарочита правила и имати нарочите ревизоре.

Савез је дужан да сваку задругу прегледа најмање један пут у две године.

Ревизор мора прегледати сав рад и стање задруге, а свака задруга је дужна да допусти ревизору Савеза да јој прегледа: сав рад, све књиге, биланс, писмена, благајницу, ефекте, робу као и све остале документе и вредности, којима рукује или које притежава. Исто је тако управа сваке задруге дужна дати ревизору сва потребна обавештења.

Ревизор саставља о сваком прегледу протокол и предаје га управном одбору Савеза, који ће на основу протокола дати прегледаној задрузи потребна наређења.

Управни одбор може, ако то нађе за сходно, на основу ревизијског протокола противу задруге или противу појединих њезиних задругара поднети тужбу надлежном суду. Управни одбор то мора учинити кад се утврди у задрузи каква кривична злоупотреба или кад се утврди, да је неко од задругара примио провизију од задругиних лифераната.

Чл. 75. — Министар финансија има право поставити свога комесара у Савезу.

Комесар има право контролисати целокупан рад Савеза, да би се уверио, да ли се тај рад креће по прописима овог Закона и правилима Савеза.

Управни и надзорни одбор дужни су, да бар на два дана пре састанка сваке своје седнице и бар на четрнаест дана пре састанка скупштине извести комесара о дану и часу кад ће се и где ће се држати седница или скупштина и поднети му главне тачке дневног реда.

VIII Казне

Чл. 76. — Чланови управног и надзорног одбора као и службеници Савеза и задруга за све злоупотребе учињене у руковању имовином задруге или Савеза одговарају исто онако као и државни чиновници за злоупотребе у службеној дужности.

IX Повластице

Чл. 77. — Задруге и Савез ослобађају се свих такса око оснивања, око потврђивања

правила, књига и обавеза, за оверавање потписа, и у опште за све радње што их с државним или општинским властима имају.

Чл. 78. — Задруге и савез ослобађају се пореза и свих приреза за рад, капитал и приход.

Чл. 79. — За превоз робе и других предмета што примају или шаљу државним железницама и бродовима, задруге и Савез ће плаћати педесет од сто (50%) од обичних тарифа одређених за превоз појединих врста робе.

Комесар министра финансија и ревизори Савеза за путовања ради оснивања и прегледа задруга, као и ради држања зборова задругних имају право на бесплатан подвоз државним железницама и бродовима.

Чл. 80. — Задруге и Савез уживаће све оне повластице које имају, или би добила поједина повлашћена предузећа, а које су побројане у Закону о потпомагању домаће индустрије у Краљевини Србији.

Чл. 81. — Министарство финансија уступаће Савезу девизе за његове набавке из иностранства по најповољнијем курсу, по коме је држава у стању да их набави.

Чл. 82. — Држава ће у колико је то могућно, уступити Савезу и задругама без икакве накнаде потребне просторије за њихово посло-